

Povilas Gaidelis. [Didvyriai nemiršta: Jurgis Urbonas-Lakštutis](#)

J. Urbonas gimė 124 m. vasario 2 d. Stakių kaime (Anykščių r.) ūkininkų Juozo Urbono ir Onos Adamonytės-Urbonienės šeimoje, kuri valdė 20 ha žemės. Jurgis turėjo du brolius ir seserį. Vyriausiasis brolis Antanas Urbonas-Dragūnas (1912-1945) buvo ūkininkas, laisvės kovotojų būrio vadas. Jis žuvo kovoje su okupantais. Kitas brolis-Justinas Urbonas (?-1945) buvo stalius, laisvės kovotojas. Jį nušovė po mėginimo legalizuotis. Sesuo Emilija - tremtinė. Dar trylika Jono brolių ir seserų mirė maži.

Jurgis mokėsi Anykščių progimnazijoje, o vėliau Utenos gimnazijoje. Po to jis baigė Panevėžio mokytojų seminariją. Nuo 1943 m. J. Urbonas dirbo Niūronių (Anykščių r.) pradžios mokykloje mokytoju. Jis nevengė popamokinės veiklos. Kartu su mokiniais jis keliaudavo po apylinkes ir tvarkė kaimo kapines.

J. Urbonas-Lakštutis

Po antrosios sovietų okupacijos, 1944 m. vasarą kartu su broliais J. Urbonas ėmė slapstyti nuo mobilizacijos į Raudonąją armiją. Vėliau, supratęs, kad kitos išeities nebėra, pasitraukė į mišką ir įsijungė į kovą prieš okupantus. J. Urbonas pasirinko Lakštučio slapyvardį ir įstojo į brolio Antano Urbono-Dragūno vadovaujamą partizanų būrį. Deja, 1945 m. vasario mėnesį MVD kariuomenė išblaškė Dragūno būrį. Žuvo 9 laisvės kovotojai, kurių tarpe buvo ir vadas Antanas Urbonas-Dragūnas. Tuomet jo brolis J. Urbonas-Lakštutis perėmė vadovavimą pagrindinei Dragūno būro grupei.

1946 m. J. Urbonas-Lakštutis subūrė Vytauto apygardos Liūto rinktinės Jovaro kuopos Perkūno būrį ir tapo jo vadu. Nuo 1946 m. vasaros jis dar buvo ir Šventosios organizacijos sektoriaus, kuris subūrė partizanų ryšininkus ir rėmėjus, vadas.

Partizanams dažnai tekdavo susidurti su stribais. Pasitaikydavo ir kurioziškų atvejų. Birutė Biliūnaitė-Mažylė iš Niūronių kaimo prisimena: „1946 m., prieš Kalėdas, po Niūronis arkliau važinėjo Lakštutis ir Balys Paškonis-Balandis, juos vežiojo Jurgis Girskus ir rinko aukas

Kūčioms. Atvažiavo pas kaimo seniūną Juozą Gogelį. Paškonis išlipo ir ėjo prie lango pasibelsti, kad įleistų, o už medžio, pasirodo, stovėjo skrebas ir jį nušovė. Girskus grėžėsi ir bandė bėgti, bet nespėjo, nušovė ir jį, o Lakštutis šoko iš rogių ir pabėgo. Kai aš mokiausi, Lakštutis Niūronyse mokytojavo, todėl mes vienas kitą gerai pažinojome. Jis manim kažkaip pasitikėjo, įteikdavo man laiškėlius perduoti kitiems ryšininkams. Prieš pat savo žūtį jis atnešė dienoraštį ir paliko. Neseniai jį perdaviau Anykščių muziejui. Baigusi mokyklą, pradėjau artimiau bendrauti su partizanais. Pas mus tada (apie 1948 m.) atėjo Lakštutis -Jurgis Urbonas, Sakalas-Teofilis Limba, Aušra-Jonas Staškevičius, daviau priesaiką, ir man buvo suteiktas Mažylės slapyvardis. Nuo tada ir tapau oficialia jų ryšininke. Mano darbas buvo nešioti įvairius laiškėlius ir perdavinėti iš vieno kitiems, klijuoti atsišaukimus, perdavinėti įvairias žinias, informuoti apie rusų ir stribų pasirodymus. Kadangi mes gyvenome netoli miško, dažniausiai jie patys pas mus ateidavo, pavalgydindavom, jiems perduodavau laiškus. Vieną kartą tuo pačiu metu per vienas duris atėjo stribai, o per kitas išėjo partizanai.“

Partizanų poetas J. Urbonas-Lakštutis

1946-1947 m. J. Urbonas-Lakštutis buvo Vytauto apygardos Liūto rinktinės Jovaro kuopos vadas, o 1947-1948 m. jis atliko Algimanto apygardos štabo spaudos ir švietimo skyriaus viršininko pareigas. Nuo 1947 m. gegužės iki 1948 m. vasario mėn. J. Urbonas leido ir redagavo Algimanto apygardos periodinį leidinį „Partizanų kova“, o 1947-1948 m. redagavo Algimanto apygardos Šarūno rinktinės štabo periodinį leidinį „Pragiedruliai“, Greta to jis ruošė ir redagavo neperiodinį leidinį „Neįveiksi,

sūnau, šiaurės", Tiksliai nenustatytu laiku J. Urbonas leido Algimanto apygardos partizanų laikraštėlį „Aukštaičių žodis". 1947 m. jis redagavo Algimanto apygardos Šarūno rinktinės satyrinį poezijos ir prozos žurnalą „Istrebiteljada" (1-2 numeriai) ir „Istrebliada" (3-čias numeris). Šiame numeryje buvo publikuojamas tada partizanų naudotų kai kurių žodžių žodynėlis. Susipažinkime: SUIMTAS - žodelytis, tapęs kasdienine naujiena. MVD-miriop vedantis draugas. KOMUNISTAS- šlykščiausias keiksmažodis. INTELIGENTAS-iš egoistinio kiauto neišlindęs tvarinėlis. KAIMAS -tautos kovų herojus ir liudininkas. VASARIO-18-osios DIENOS RINKIMAI-tarybinės komedijos paskutinis aktas su epilogu. REGISTRACIJA-mintis, mirusi partizano širdyje. KARAS - du ir du bus keturi. MOKYTOJAS-išspręsti hamletišką klausimą negalys žmogus. O tas klausimas: tauta ar Sukackienė? MIESTAS-bolševikinio chaoso fotografija. ISTREBITELIS- nelaimingasis tvarinys, kuriame įkūnytos visos žmogaus ydos: žiaurumas, neteisingumas, girtuokliavimas ir daugybė kt.

J. Urbonas-Lakštutis

Nuo progimnazijos laikų J. Urbonas kūrė eilėraščius, rašė prozą, kūrė romaną apie partizanus. Dalis jo kūrybinio palikimo išliko rankraščiuose. Jo eiles žmonės perduodavo iš lūpų į lūpas kaip tautosaka. Jas dainavo laisvės kovotojai. Laikraštyje „Partizanų kova" J. Urbonas išspausdino pluoštą savo patriotinių eilėraščių. Jis sukūrė Šarūno rinktinės dainą: Nuo Nevėžio lig Šventosios / Suaidės gojai, šilai, / Kai dėl šalies mylimosios / Pakils vyrai milžinai. / Nuskaidrės mergelių akys, / Mamos ašaros nudžius, / Kai gyvenimas lyg plaštakė / Laisvėj sumirgės gražus.

Jo eilėraštis Fariziejams mums sukelia dvejomis jausmą ir verčia susimąstyti. Iš vienos pusės jis mus nukelia į tą metą, kuomet juoką keitė ašaros ir mirtys. Kita vertus, čia jautėsi tikėjimas laisve, kuri, kaip jie šventai tikėjo, neišvengiamai ateis ir vėl žmonės dainuos himnus laisvei ir bėgs vieškeliais. O kur jie bėgs, mes dabar jau žinome: Ne mums vasilkos mėlynos, / Ne mums gėlės pražysta, / Kai rytas brėkšta vėlinas, / Bevodamas jaunystę...// Ne mums saulėtos vasaros, / Ne mums vakarai rausta, / Pakeičia juoką ašaros, / O tamsios naktys aušrą. // Ir vėl bėgs žmonės vieškeliais, / Dainuos vėl himnus laisvei.../ Tik saugok juose, Viešpatie, / Tą, ką krauju mes laistėm.

J. Urbonas buvo vedęs. Žmona Otilija Pilkauskaitė-Urbonienė.

J. Urbonas-Lakštutis žuvo 1948 m. vasario 2 d. prie Duobulio miško Paandrioniškio kaime (Anykščių r.). Nenorėdamas gyvas pasiduoti okupantams, traukdamasis iš apsupties jis garbingai nusišovė. Jo palaikus enkavedistai atvežė į Anykščius ir išmetė

turgaus aikštėje. Tačiau artimieji juos pavogė ir slaptai palaidojo Inkūnų (Anykščių r.) kapinėse. Balys Lukauskas- Šalvy prisimena: „Nušautą Lakštutį iš Anykščių stribų būstinės pavogė mano motina. Jis buvo palaidotas Inkūnų k. kapinėse.“

Jurgio Urbono-Lakštučio kapą ženklina trijų metalinių kryžių kompozicija ir betoninis laisvės gynėjų paminklinis kryžius (idėjos autorius Eligijus Smetona) su įrašu: „A.A. / Jurgis Urbonas-„Lakštutis" Būrio vadas / Algimanto ap. štabo narys / 1923-1948 2.2“.

Už didvyrišką Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės gynimą J. Urbonas-Lakštutis 2008 m. buvo apdovanotas Vyčio Kryžiaus ordino Karininko kryžiumi (po mirties).

Algimanto ir Vyčio ap. partizanų susitikimas 1947 m. vasarą. J. Urbonas-Lakštutis sėdi antroje eilėje.

Šaltiniai.

1. Pasaulio anykštėnų bendrija. Anykštėnų biografijų žinynas. Jurgis Urbonas-Lakštutis, 2013 08 01. 2. Laisvės kovotojų prisiminimai VII d. (Sud. R. Kaunietis), „Margi raštai“, 2014 m.
3. Laisvės kovotojų prisiminimai X d. (Sud. R. Kaunietis), „Margi raštai“, 2016 m.
4. Laisvės kovų archyvas T 16, Kaunas, 1996 m.

2017-04-12